

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.6.26.
COM(2013) 454 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**ELŐRELÉPÉSEK A NEMZETI ROMA INTEGRÁCIÓS STRATÉGIÁK
VÉGREHAJTÁSÁBAN**

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

ELŐRELEPÉSEK A NEMZETI ROMAINTEGRÁCIÓS STRATÉGIÁK VÉGREHAJTÁSÁBAN

1. BEVEZETÉS

A *nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszeréről* szóló bizottsági közleményben¹ felszólították a tagállamokat, hogy vezessék be, illetve fejlesszék tovább a roma integrációval kapcsolatos átfogó megközelítést, és fogadják el a közös célkitűzéseket. Ezek a célkitűzések az oktatás, foglalkoztatás, egészségügy és lakhatás négy pillérére összpontosulnak, és a romák integrációjának felgyorsítását célozzák. Valamennyi uniós tagállam állam-, illetve kormányfői jóváhagyták ezt a megközelítést.²

E felhívás nyomán a tagállamok bemutatták nemzeti romaintegrációs stratégiáikat. A nemzeti stratégiák a roma népesség nagyságrendjének és a tagállamok előtt álló kihívásoknak megfelelően eltérnek egymástól³. Az Európai Bizottság 2012-ben értékelte a stratégiákat⁴, és arra a következtetésre jutott, hogy a négy pillér terén tett előrelépések érdekében prioritásként kell kezelni néhány strukturális előfeltételt, amelyek elengedhetetlenek a stratégiák sikeres végrehajtása szempontjából, ilyenek például: a helyi és regionális hatóságokkal, valamint a civil társadalommal folytatott együttműködés; megfelelő pénzügyi források elkülönítése; a szakpolitikai kiigazítások nyomonkövetése és lehetővé tétele; a diszkrimináció elleni határozott küzdelem; valamint romaintegrációs nemzeti kapcsolattartó pontok létrehozása.

Ez a közlemény a strukturális előfeltételekkel foglalkozik, mivel annak ellenére, hogy a tagállamok szakpolitikai szinten már tettek bizonyos lépéseket, különösen a romaintegrációban érintett szereplők jobb koordinálása érdekében, a tényleges változások még nem elégségesek. Ezen túlmenően a tagállamokat további erőfeszítésekre ösztönözve a Bizottság ebben a közleményben kötelezettséget vállal arra, hogy további segítséget nyújt a tagállamoknak az uniós források roma integráció érdekében történő felhasználásában.

¹ COM (2011) 173 végleges, 2011.4.5.

² Az Európai Tanács 2011. június 23–24-i következtetései, EUCO 23/11, a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogasztóvédelmi Tanácsnak (EPSCO) a *nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020-ig tartó uniós keretéről szóló következtetései*nek megfelelően, 106665/11, 2011.5.19.

³ Ebben a közleményben a „stratégia” kifejezés az integrált szakpolitikai intézkedéscsomagokat és stratégiákat jelöli.

⁴ „Nemzeti romaintegrációs stratégiák: az uniós keretrendszer végrehajtásának első lépései” című közlemény, illetve az ezt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum, SWD(2012) 133 végleges.

2. HATÉKONY VÉGREHAJTÁSI STRATÉGIÁK – KULCSFONTOSSÁGÚ TÉNYEZŐK A POLITIKAI KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSOK HITELESSÉGE ÉS A HELYI SZINTŰ VÁLTOZÁSOK SZEMPONTJÁBÓL

A nemzeti romaintegrációs stratégiák hatékony végrehajtásának biztosítása kulcsfontosságú. A jelenlegi gazdasági helyzetben különösen fontos, hogy megfelelő intézkedéseket hozzanak és hatékonyabban használják fel a hozzáférhető erőforrásokat a romák társadalmi-gazdasági integrációja érdekében. A Bizottság ezért szorosan nyomon követi a tagállamok által elért előrelépéseket mind az Európa 2020 folyamat, mind a nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerének sajátos összefüggésében.

Az Európa 2020 folyamat részeként 2020-ig továbbra is minden évben figyelemmel kísérik a romaintegráció alakulását, illetve a főbb szakpolitikákkal való összhangját. Annak érdekében, hogy előrelépést érjenek el az Európa 2020 stratégia társadalmi befogadásra és oktatásra vonatkozó célkitűzései terén, a jelentősebb roma lakossággal rendelkező tagállamoknak kezelniük kell a romaintegrációhoz kapcsolódó, a 2012. évi európai szemeszterben kiemelt kihívásokat. Ezekben a tagállamokban a roma emberek integrációja nem csupán társadalmi, hanem gazdasági előnyökkel is jár.⁵ A Bizottság a 2013. évi európai szemeszterben arra tett javaslatot, hogy erősítsék meg és fejlesszék tovább a romaintegráció szempontjából lényeges ajánlásokat a leginkább érintett tagállamok⁶ tekintetében.

A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerének összefüggésében a Bizottság számos tagállammal intenzívebbé tette a párbeszédet. 2012-ben és 2013-ban kétoldalú találkozókra⁷ került sor, amelyeken az illetékes nemzeti hatóságok és a bizottsági szakértők megvitathatták a nemzeti romaintegrációs stratégiák részletes értékelését, és a hatékony végrehajtás lehetséges módjait.

Ezen túlmenően létrehozták a tagállamok romaintegrációs nemzeti kapcsolattartó pontjainak hálózatát, hogy ilyen módon is ösztönözzék a többoldalú tapasztalatcserét, az egymástól való tanulást és a tagállamok közötti együttműködést⁸.

⁵ Négy országban a romák teljes körű munkaerő-piaci integrációja évente körülbelül 0,5 milliárd EUR gazdasági bevételt és mintegy 175 millió EUR adóbevételt jelentene. Világbank, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, 2010. szeptember.

⁶ A Bizottság 2013. május 29-én elfogadott javaslata szerint öt tagállam (Bulgária, Cseh Köztársaság, Magyarország, Szlovákia és Románia) számára készülnek a romaintegráció szempontjából lényeges országspecifikus ajánlások. Az ajánlások egyrészt a nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtásához kapcsolódnak (biztosítják a hatékony megvalósítást, többek között az érintettek jobb koordinálása, a források elosztása, a romaintegrációs célok szigorú nyomon követése és valamennyi szakpolitikába való integrálása által), másrészt pedig sajátos politikafejlesztésekkel foglalkoznak az oktatás terén (különösen az iskola előtti neveléstől kezdődő minőségi, befogadó, általános oktatáshoz való tényleges hozzáférés biztosításának szükségessége), valamint a foglalkoztatás terén (a munkába állást ösztönző intézkedések és a munkaerő-piaci beilleszkedés támogatása).

⁷ BG, FR, HU, IT, RO, SK.

⁸ A hálózaton belül a romák uniós helyzetének és tapasztalatainak sokféleségét tükröző munkacsoportot állítottak fel, hogy további megbeszéléseket folytassanak a kihívásokról és a működőképes megoldásokról. A feltárt kérdések egy olyan jogi eszközre vonatkozó javaslatot eredményeztek, amelynek célja, hogy több támogatást és útmutatást nyújtson a tagállamoknak a romaintegráció előmozdításában. A javaslatot ezzel a közleménnyel egyidejűleg mutatják be http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf.

Végül annak érdekében, hogy elősegítsék a tagállami előrelépések megvalósulását a romaintegráció terén, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (a továbbiakban: FRA) ad hoc munkacsoportot hozott létre⁹. Fő célja, hogy segítséget nyújtson a résztvevő tagállamoknak a hatékony nyomonkövetési mechanizmusok kialakításában, amelyek révén megbízható és összehasonlítható eredményekhez juthatnak¹⁰.

A Bizottság elemzést készített a nemzeti stratégiák végrehajtása terén 2012-ben elért eredményekről a tagállamoktól származó információk, a szakértők és a civil társadalom hozzájárulásai¹¹, valamint az FRA megállapításai alapján.

2.1. A hatékony végrehajtás strukturális előfeltételei

- a) Regionális és helyi hatóságok bevonása, és a civil társadalommal folytatott szoros együttműködés

Az uniós keretrendszerben kiemelték, hogy a nemzeti stratégia kialakítása, végrehajtása és nyomon követése során folyamatos párbeszédre van szükség a nemzeti, regionális és helyi hatóságok, valamint a roma civil társadalom között. A tagállamok többsége megtette az ehhez szükséges intézkedéseket. Ezekről azonban az érintetteknek gyakran az volt a benyomásuk, hogy kevésbé hatékonyak, mivel nem teszik számukra lehetővé a nemzeti stratégiák végrehajtásában és nyomon követésében való tevékeny részvételt.

(1) Helyi és regionális hatóságok bevonása

Amint azt a Bizottság 2012.évi eredményjelentése is hangsúlyozta, a helyi és regionális hatóságoknak a romaintegrációs folyamat valamennyi szakaszába történő tevékeny bevonása a siker kulcsfontosságú előfeltétele.

Helyi és regionális hatóságok bevonása	Ilyen intézkedéseket bevezető tagállamok
Strukturált párbeszéd megvalósítása	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK, UK
A helyi hatóságok közötti tapasztalatcsere és együttműködés	BE, BG, CZ, DK, FI, FR, HU, IT, SE, ES,

⁹ Tíz tagállam (BG, CZ, ES, FI, FR, IT, HU, RO, SK, UK) képviselteti magát a munkacsoportban, amelyben az Eurofound és az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja szakértői is részt vesznek.

¹⁰ Horvátország már megkezdte az uniós keretrendszer folyamatához való csatlakozás előkészületeit, és tevékenyen részt vesz a nemzeti kapcsolattartó pontok, valamint az FRA nyomon követéssel foglalkozó munkacsoportjának munkájában.

¹¹ Többek között a Bizottság tagjai és a civil társadalom képviselői közötti, 2013. május 15-i párbeszéd során hangsúlyozott következtetések, továbbá a Roma Integráció Évtizede Alapítványi Titkárság által hat tagállamban (Bulgária, Cseh Köztársaság, Magyarország, Románia, Szlovákia, Spanyolország) és két bővítési országban (Albánia, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság) szervezett civil társadalmi koalíciók jelentései, a társadalmi befogadással foglalkozó független szakértők hálózatának jelentései (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), az Európai Roma Információs szolgálat jelentése, *A romák elleni megkülönböztetés az EU-ban 2012-ben*, az Eurocities és az Eurodiaconia írásbeli visszajelzései, valamint a roma tanulmányokkal foglalkozó tudományos hálózat dokumentumai (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

előmozdítása	SI, UK
A helyi és regionális hatóságok számára erőforrások biztosítása romaintegrációs célokra	AT, BE, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, IE, IT, PL, RO (tervezett), SE, SI, SK,

Egy év távlatából megállapítható, hogy a tagállamok többségének további erőfeszítéseket kell tenni, és szorosabban és következetesebben kell bevonni a helyi hatóságokat a szakpolitika kialakításába, végrehajtásába, nyomon követésébe, értékelésébe és felülvizsgálatába¹². A romaintegrációs szakpolitikákat és cselekvési terveket a regionális és helyi közügyek szerves részeként kell kidolgozni: egyértelmű referenciaértékeket, számszerűsített célokat és egyedi intézkedéseket kell bennük meghatározni, hogy a nemzeti romaintegrációs stratégia négy pillére helyi szinten a gyakorlatban is megvalósuljon. E tervek végrehajtása érdekében a helyi és regionális hatóságok számára megfelelő pénzügyi és emberi erőforrásokat kell biztosítani. Javítani kellene a roma integráció kezelésére, nyomon követésére és értékelésére vonatkozó kapacitásukat.

(2) Szoros együttműködés a civil társadalommal

A Bizottság 2012. évi eredményjelentése rámutatott, hogy a civil társadalom bevonásának túl kell mutatnia azon, hogy egy stratégia kialakításakor konzultációt folytatnak az érintettekkel. A civil társadalomnak tevékeny szerepet kell játszania a nemzeti stratégiák végrehajtásában és nyomon követésében. A helyi civil társadalom kapacitásépítése, különösen a romák körében, meghatározó az integrált helyi cselekvési tervek sikere és fenntarthatósága szempontjából.

Szoros együttműködés a civil társadalommal	Ilyen intézkedéseket bevezető tagállamok
Nemzeti szintű strukturált párbeszéd a civil társadalommal	BE, BG, EE, ES, DK, FI, FR, HU, LV, LT, SE, SI, UK
A civil társadalom és a romák képviselői helyi szintű tevékeny szerepvállalásának ösztönzése	BE (regionális szint), BG, CZ, ES, FI, HU, LV, PT, SE, SI,
Pénzügyi támogatás a civil társadalom kapacitásépítésére	EE, ES, FR, LV, SE, SI

A nemzeti stratégiák végrehajtásának második évében a tagállamok zömében továbbra is elégtelen a romák jogszerű képviselője, illetve az érintett civil szervezetek szerepvállalása. **Az érdemi hozzájárulás érdekében a civil szervezeteknek, különösen a romákat képviselő helyi szervezeteknek megfelelő**

¹²

Egyes tagállamok többlet-erőfeszítést tettek helyi hatóságaik nemzetközi hálózatépítésének előmozdításáért, például a „Városok és régiók európai szövetsége a romák befogadására” elnevezésű kezdeményezésben való részvétel által. Más tagállamok regionális vagy helyi koordinátorokat jelöltek ki a roma közösségek problémáinak jobb feltérképezése vagy a stratégiák helyi szintű végrehajtásának összehangolása érdekében.

kapacitással kell rendelkezniük egyrészt az állami pénzeszközökhöz való jobb hozzáférés terén, hogy azokat gyorsan és hatékonyan elérhetővé tudják tenni a közvetlenül érintettek számára, másrészt pedig a romaintegrációs politikák kialakításában, végrehajtásában és nyomonkövetési folyamatában való hatékony részvétel terén. Csupán néhány tagállam biztosítja a civil szervezetek számára az ilyen szerep betöltéséhez szükséges támogatást. Bár léteznek olyan mechanizmusok, amelyek a romák szempontjainak a szakpolitikákba való beemelését szolgálják, azt mégsem biztosítják, hogy ezek a szempontok lényeges hatást gyakoroljanak a szakpolitikákra. Valamennyi tagállamnak gondoskodnia kell arról, hogy a rendszeres konzultációs mechanizmusok hatékonyan és átláthatóan működnek, és kiterjednek a stratégiák végrehajtására, nyomon követésére, illetve hatásaik értékelésére. Ösztönözni kell a romaintegráció szempontjából lényeges területeken tevékenykedő különböző civil szervezetek és kutatók közötti párbeszédet. A helyi cselekvési tervek kidolgozása során szintén támogatni kell a civil társadalommal folytatott együttműködést.

b) Arányos pénzügyi források elkülönítése

Az uniós keretrendszer arra sarkallja a tagállamokat, hogy a romaintegrációs intézkedések finanszírozására megfelelő forrásokat különítsenek el a nemzeti költségvetésből, amelyek szükség esetén uniós és nemzetközi forrásokkal egészíthetők ki. Az uniós társfinanszírozást főként az Európai Szociális Alap, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap biztosítja.

A Bizottság 2012. évi eredményjelentése szerint a stratégiákban szereplő szakpolitikai kötelezettségvállalásoknak megfelelő pénzügyi források elkülönítése terén jelentkező hiányosságok továbbra is a végrehajtás egyik fő akadályát jelentik. A cselekvési tervekhez szükséges egyedi, átlátható költségvetési elosztás alapvető előfeltétel. Ezen túlmenően területi megközelítést kell alkalmazni, amely képes kezelni a szegénység által leginkább sújtott térségek, illetve a hátrányos megkülönböztetés vagy a kirekesztés veszélyének leginkább kitett célcsoportok egyedi igényeit.

Arányos pénzügyi források elkülönítése	Ilyen intézkedéseket bevezető tagállamok
A pénzügyi források elosztásának integrált megközelítése	EL, ES, FI, HU, IT, LV, SI, SK
A pénzügyi források elosztásának területi megközelítése	CZ, EL, ES, HU, IT, PL, SE, SK
A helyi és regionális hatóságok, valamint a civil társadalom bevonása az uniós források felhasználásának tervezésébe	BE, BG, CZ, ES, FI, IT, RO, SI, SK (kezdeti lépések)

Az előző jelentés óta ugyan történt némi előrelépés, ám a nemzeti stratégiák finanszírozása még nem kielégítő. **Egyes tagállamokban a nemzeti stratégia**

végrehajtása éppen azért késedelmes, mert nem különítették el elégséges forrásokat a nemzeti költségvetésből.

Az európai szemeszter keretében megállapított kihívások tükrében valamennyi tagállamnak biztosítani kell, hogy a roma közösségek méretével és helyzetével arányos, megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a romaintegrációt beemeljék az európai strukturális és beruházási alapok¹³ 2014 és 2020 közötti felhasználásáról szóló partnerségi megállapodásokba. Az európai szemeszter országspecifikus ajánlásaiban és a partnerségi megállapodásokról egyes tagállamokkal folytatott tárgyalásokhoz kapcsolódó bizottsági állásfoglalásokban egyaránt kiemelték a romaintegráció szempontjából kulcsfontosságú politikai prioritásokat. A nemzeti költségvetési kötelezettségvállalások továbbra is alapvető fontosságúak a romaintegrációs intézkedések fenntarthatóságának biztosítása tekintetében.

Az Európai Szociális Alap a foglalkoztatás, az oktatás és a társadalmi befogadás terén a romaintegrációs beruházások első számú uniós finanszírozási eszköze. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap az integrált megközelítés részeként több tagállamban valósított meg lakhatási beruházásokat, bár az esetek zömében ezt a finanszírozási lehetőséget a romaintegráció vonatkozásában még jobban ki lehetne aknázni. E célból a tagállamok igénybe vehetnék a romaintegrációs projektek helyi szintű támogatásáért összefogó nemzetközi szervezetek által létrehozott készség- és erőforrásbázisokat.

A 2014 és 2020 közötti uniós kohéziós politikára vonatkozó bizottsági javaslatok egy olyan átfogó megközelítés alapjául szolgálnak, amely az uniós romaintegrációs célkitűzések elérése érdekében ötvözi az ERFA és az ESZA finanszírozási lehetőségeit. A tagállamoknak törekedniük kell a vidékfejlesztési politika keretében elérhető támogatási lehetőségek kihasználására is. Emellett a *Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében*¹⁴ című bizottsági közlemény arra biztatja a tagállamokat, hogy a következő programozási időszak (2014–2020) során szociális beruházásokra használják az uniós forrásokat. A Bizottság arra tett javaslatot, hogy az Európai Szociális Alapon (ESZA)¹⁵ keresztül a kohéziós támogatások megfelelő hányadát az emberi erőforrásokba, a foglalkoztatásba és szociálpolitikai reformokba történő beruházásokra különítsék el. Szintén javasolta, hogy ennek az összegnek legalább 20%-át a társadalmi befogadásra, például romaintegrációs célokra fordítsák. Ez biztosítaná, hogy a társadalmi beilleszkedésre elkülönített források összességében növekednek, és jobban igazodnak e terület kihívásaihoz. Azáltal, hogy a tagállamok és a régiók kihasználják a társadalom peremén élő közösségeket, mint például a romák integrációjára vonatkozó új, egyedi beruházási prioritást az Európai Szociális Alapon belül (amit a Bizottság

¹³ Európai Szociális Alap (ESZA), Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), Kohéziós Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA),

¹⁴ *Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014-2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén c. közlemény*, COM(2013) 83 final; valamint a „*Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés*” c. bizottsági ajánlás, COM(2013) 778 final, 2013.2.20.

¹⁵ Összhangban az európai szintű kötelezettségvállalással, miszerint a szegénységben élők számát 2020-ig 20 millióval kell csökkenteni.

javasolt a 2014–2020 programozási időszakra), jobban fel lehet majd becsülni, mennyit is fordítanak a romák integrációját célzó intézkedésekre.

c) A szakpolitikai kiigazítások nyomon követése és lehetővé tétele

Az uniós keretrendszer arra ösztönözte a tagállamokat, hogy megbízható nyomonkövetési és értékelési módszereket dolgozzanak ki a romaintegrációs intézkedések eredményeinek és hatásainak felmérésére, valamint hogy lehetővé váljanak a szükséges szakpolitikai kiigazítások. A 2012. évi jelentés következtetései szerint fokozott tagállami erőfeszítésekre van szükség e tekintetben.

A változások nyomonkövetése és a szakpolitikai kiigazítások lehetővé tétele	Ilyen intézkedéseket bevezető tagállamok
A romák helyzetének („kiindulási helyzet”) feltérképezése megvalósult vagy folyamatban van	CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LV, NL, PT, RO, SI, SK
A nemzeti stratégia eredményeit és hatásait mérő nyomonkövetési rendszer	Kezdeti lépések: BG Kidolgozás alatt: BE, ES, FI, HU, IT, SE
Azon térségek meghatározása, ahogy rendkívül szegény roma közösségek élnek	CZ, EE, EL, FR, HU, PL, RO, SK
A főbb érintett szereplők bevonása a nyomon követés és értékelés folyamatába	AT, CZ (tervezett), FI, HU, IT (tervezett), LT (tervezett), SE (részlegesen), SI, SK (tervezett)
Együttműködés a nemzeti statisztikai hivatalokkal	BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IT, LV, RO, SK, UK
Tervezett rendszeres jelentés és értékelés	BE, BG, CZ, EL, FI, HU, LT, PL, RO, SE, SI, SK

A legutóbbi jelentés óta megvalósult egyértelmű erőfeszítések¹⁶ ellenére, amelyek a romaintegrációs intézkedések hatásaival kapcsolatos szisztematikus és következetes (nem feltétlenül etnikai kritériumokat alkalmazó) adatszolgáltatást célzó, jól megalapozott nyomonkövetési és értékelési keret létrehozására irányultak, egy ilyen keret létrehozása a tagállamok zömében még mindig kihívást jelent. Ahogy azt az FRA által felállított nyomonkövetési munkacsoport is hangsúlyozta, szükséges, hogy a nyomonkövetési rendszer pontos visszajelzéseket tudjon adni a különböző kormányzati szintek számára: egyrészt a nemzeti stratégiában és a **helyi cselekvési tervekben** szereplő célkitűzések felé tett előrelépések; másrészt pedig a romák társadalmi-gazdasági, illetve alapjogi helyzetének alakulásáról a többségi lakossághoz képest (a „szakadék” nyomon követése).

¹⁶ Egyes tagállamok jelezték, hogy felméréseket, mikro-népszámlálásokat, a szegénység területi feltérképezését stb. használták.

Rendkívül nagy szükség van a rendszeres adat-összehasonlításokra, hogy alapos értékelést lehessen végezni az intézkedések helyi hatásairól a kiindulási helyzethez viszonyítva. Lényeges hiányosság, hogy általánosságban véve még mindig nem léteznek hatásmutatók. Emellett az esetek többségében nem egyértelmű, hogy más érintett felek milyen mértékben vesznek részt a nyomon követésben, értékelésben és szakpolitikai felülvizsgálatban a romák társadalmi befogadásának 10 közös alapelve¹⁷ értelmében. Fel kell tárni a lehetséges szinergiákat a meglévő uniós szakpolitikai mutatók vonatkozásában.

d) A megkülönböztetés elleni határozott küzdelem

Az uniós keretrendszer felszólította a tagállamokat, hogy gondoskodjanak róla, hogy a romákat ne érje hátrányos megkülönböztetés, és tiszteletben tartják az Európai Unió Alapjogi Chartájában, illetve az emberi jogok európai egyezményében foglalt emberi jogait. A Bizottság 2012. évi eredményjelentésében foglaltak szerint a tagállamoknak saját területükön biztosítaniuk kell a megkülönböztetés elleni jogszabályok¹⁸ hatékony végrehajtását és a megkülönböztetés elleni határozott küzdelmet. A jelentés arra is rámutatott, hogy jelentős számú harmadik országbeli állampolgárságú roma tartózkodik a tagállamokban, akik ugyanazokkal a nehézségekkel néznek szembe, mint az EU-n kívülről érkező többi migráns. Biztosítani kell számukra a más, nem uniós migránsokkal azonos jogokat.

Megkülönböztetés elleni intézkedések	Ilyen intézkedéseket bevezető tagállamok
A megkülönböztetés elleni jogszabályok helyi szintű végrehajtása	AT, DK, SE
Figyelemfelkeltő és tájékoztató tevékenység (többek között a közigazgatásban)	AT, BG, CZ, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, LT, PT, RO, SI
A romák saját jogaikról való tájékozottságának javítása	AT, FI, LV, SE, SI
A roma nők megkülönböztetése különböző megnyilvánulásainak kezelése	RO (kezdeti lépések)
Az emberkereskedelem és a gyermekek munkára kényszerítése elleni küzdelem	CZ, DK, HU, NL

¹⁷ A romák társadalmi befogadásának 10 közös alapelvét a platform első, 2009. április 24-i ülésén terjesztették elő. Ezeket a 2009. június 8-i tanácsi következtetések melléklete tartalmazza. Az alapelvek a következők: 1. konstruktív, gyakorlatias és megkülönböztetésmentes politikák, 2. kifejezett, de nem kizárólagos célmeghatározás, 3. interkulturális megközelítés, 4. törekvés a főáram irányába, 5. a nemi vonatkozás figyelembe vétele, 6. a tényeken alapuló szakpolitikák átültetése, 7. az uniós eszközök használata, 8. a regionális és helyi hatóságok bevonása, 9. a civil társadalom részvétele, 10. a romák aktív részvétele.

¹⁸ A Szerződésekből fakadó kötelezettségeiknek megfelelően a tagállamok kötelesek nemzeti jogukba átültetni a faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvéről szóló 43/2000/EK irányelv rendelkezéseit, és az átültetési intézkedéseket megfelelően végrehajtani.

A tagállamok kötelezettségvállalásai és az összes tagállamban meglévő megkülönböztetés elleni jogszabályok ellenére a romák ellen irányuló rasszizmus és megkülönböztetés továbbra is jelen van. Néhány tagállamban¹⁹ még mindig széleskörűen elterjedt a roma gyermekek szegregációja az oktatásban. A civil társadalom és több tudományos jelentés²⁰ a megkülönböztetés számos példáját támasztja alá, köztük az oktatáshoz, egészségügyhöz, rendőri védelemhez és lakhatáshoz való hátrányos hozzáférést a többségi lakossághoz képest. Az uniós polgárságú romák társadalmi befogadásához kapcsolódó tartós kihívások továbbra is közvetlen hatást gyakorolnak az EU és a harmadik országok közötti tágabb értelemben vett kapcsolatokra. Egyes országok például vízumkötelezettséget írnak elő bizonyos tagállamok állampolgárai számára a roma integrációval kapcsolatos kérdések miatt²¹. Az EU-ba bevándorló harmadik országbeli romák ugyanilyen nehézségekkel szembesülhetnek²².

A romák ellen irányuló megkülönböztetés és rasszizmus felszámolását célzó rendszerszintű intézkedések híján a nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtása nem hozhatja meg a várt eredményeket. A legtöbb tagállam figyelemfelkeltő tevékenységet folytat a romaintegráció előmozdítása érdekében²³. **Ugyanakkor azonban a hatóságoknak sokkal többet kellene tenniük annak érdekében, hogy széleskörű tájékoztatást nyújtsanak a roma integráció társadalmi és gazdasági előnyeiről²⁴ az érintett társadalmak számára. A megkülönböztetés elleni küzdelem fokozása érdekében arra is szükség van, hogy javítsák a romák tájékozottságát saját jogaikról, kötelességeikről és lehetőségeikről, valamint biztosítsák e jogok védelmének és érvényesítésének eszközeit, például az egyenlőséggel foglalkozó testületek révén. A tagállamoknak többet kell tenniük a sztereotípiák leküzdéséért, és kezelniük kell a rasszista vagy egyéb módon megbélyegző nyelvhasználat, illetve magatartás problémáját, amely tovább szíthatja a romákkal szembeni megkülönböztetést.**

¹⁹ Különösen a Cseh Köztársaságban, Magyarországon és Szlovákiában.

²⁰ Többek között: a nemzeti szakértők társadalmi befogadásról szóló jelentései; Európai Roma Információs Szolgálat, *A romák elleni megkülönböztetés az EU-ban 2012-ben*, 2013; a Roma Integráció Évtizede Alapítványi Titkárság együttműködve a Nyílt Társadalom Alapítvány (*Open Society Foundation*) „Az uniós alapok lehető legjobb felhasználása a romák számára” elnevezésű programjával és a Roma Kezdeményezések Irodájával (*Roma Initiatives Office*), *A nemzeti romaintegrációs stratégiák és tízéves cselekvési tervek végrehajtásáról szóló időközi civil társadalmi jelentések*, 2013; az Amnesty International jelentése, *Romák: Egyenlőség és emberi jogok iránti igény*, 2013. április; a roma tanulmányok tudományos hálózata által készített kutatási anyagok (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/); az Eurodiaconia tagjainak írásbeli hozzájárulásai.

²¹ Például Kanada súlyos aggodalmainak adott hangot, miután megnövekedett az egyes tagállamok állampolgárai által benyújtott menedékjog iránti kérelmek száma.

²² A Bizottság megjegyzései a *Nemzeti romaintegrációs stratégiák: az uniós keretrendszer végrehajtásának első lépése* c. közleményben, COM(226) 2012 final, 2012.5.26. jelenleg is érvényesek: „A csatlakozni kívánó országokban jelenleg rossz körülmények között élő romák – a vízummentességet kihasználva – fokozott számban migrálnak az uniós tagállamokba, sőt, sokuk menedékjogot is kér. Ez a jelenség negatív hatással járhat a vízumliberalizációra, amely ez idáig a legnagyobb előrelépés volt a Nyugat-Balkán uniós integrációja felé.”

²³ Egyes tagállamok (AT, BG, ES, RF, LV) képzéseket szerveznek a köztisztviselők (például tanárok, rendőrök és bírók) számára a romák elleni megkülönböztető magatartás megelőzése és az előítéletek leküzdése érdekében.

²⁴ Világbank, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia*, 2010. szeptember.

A tagállamoknak többet kell tenniük a gyermekmunka elleni hatékony küzdelem, a gyermekek koldulásának tilalma, a kiskorúak házasságára vonatkozó jogszabályok teljes körű érvényesítése és a kényszerházasságok elleni harc érdekében, valamint az emberkereskedelem problémájának hatékonyabb kezeléséért, többek között nemzetközi együttműködés révén.

A román nemzeti lakossági nyilvántartásba vételével kapcsolatos hiányosságoknak, és adott esetben a személyazonosságot igazoló okmányok hiányának a folyamatos és átfogó kezelése az oktatáshoz, a közszolgáltatásokhoz, a szociális védelmi rendszerekhez, a minimális életkörülményekhez, a lakhatáshoz és az egészségüghöz való egyenlő hozzáférés biztosításának alapvető előfeltétele.

e) Romaintegrációs nemzeti kapcsolattartó pontok

Az uniós keretrendszer felkérte a tagállamokat, hogy hozzanak létre romaintegrációs nemzeti kapcsolattartó pontokat²⁵, amelyek a stratégia végrehajtásának koordinációjához és továbbfejlesztéséhez szükséges jogosítványokkal rendelkeznek. A Bizottság 2012. évi eredményjelentésében nyomatékosította, hogy a nemzeti kapcsolattartó pontok számára teljeskörűen lehetővé kell tenni a romaintegráció különböző politikaterületeken átívelő hatékony koordinálását.

A nemzeti kapcsolattartó pontok hatékony munkáját lehetővé tevő intézkedések	Ilyen intézkedéseket bevezető tagállamok
Szektorok közötti koordináció nemzeti szinten	AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, RO, SE, SK
Az egyes kormányzati szintek közötti koordináció (nemzeti szinttől helyi szintig)	AT, BE, BG, DK, CZ, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK
A nemzeti kapcsolattartó pontok bevonása az uniós források felhasználásának tervezésébe	BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, SK

Valamennyi nemzeti kapcsolattartó pont részt vesz a 2012 októberében létrehozott hálózatban, és valóban szívükön viselik a romaintegráció ügyét. Elkötelezettségük megerősítése és koordináló szerepük javítása terén nyilvánvaló előrelépéseket értek el, ugyanakkor státuszuk, kapacitásaik, erőforrásaik, megbízatásuk és a kapott politikai támogatás tekintetében még bőven akad tennivaló. **A nemzeti kapcsolattartó pontok számára megfelelő humán és pénzügyi erőforrásokat kell biztosítani; formális jogosultsággal és hatáskörrel kell rendelkezniük a minisztériumok, illetve a különböző kormányzati szintek közötti folyamatok koordinálásához, és annak biztosításához, hogy a romaintegráció valamennyi vonatkozó közpolitikába beépül; részt kell vállalniuk a vonatkozó politikák**

²⁵

http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

kialakításában és végrehajtásában, és be kell őket vonni az uniós források felhasználásának stratégiai tervezésébe. Emellett ösztönözniük kell az összes érintett szereplőre kiterjedő párbeszédet, illetve tapasztalat- és eszmecserét, és fel kell térképezniük a szinergiákat más lényeges kezdeményezésekkel²⁶.

3. BŐVÍTÉSI ORSZÁGOK

Az EU 2012–2013-ra vonatkozó bővítési stratégiájában csakúgy, mint az egyes országokkal foglalkozó részletes eredményjelentésekben a Bizottság rámutat, hogy a romák továbbra is rendkívül hátrányos helyzetben vannak a Nyugat-Balkánon. A megkülönböztetést számos országban még kezelni kell az oktatáshoz, foglalkoztatáshoz, szociális és egészségügyi ellátáshoz, lakhatáshoz és személyes okmányokhoz való hozzáférés szempontjából.

Az elmúlt években némileg ugyan javult a helyzet, és kezdeti előrelépések valósultak meg az oktatásban és az egészségügyben, mégis, továbbra is kitartó erőfeszítésekre van szükség. **Ez többek között azt jelenti, hogy megfelelő forrásokat kell elkülöníteni a romaintegrációs politikák végrehajtására. A jogi és intézményi keret tényleges végrehajtása és érvényesítése még mindig kihívást jelent.** Néhány országban a közelmúltban került sor a romák helyzetének javítását célzó többéves stratégiák és a kapcsolódó cselekvési tervek elfogadására (Montenegró, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság), illetve felülvizsgálatára és továbbfejlesztésére (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Koszovó²⁷ és Szerbia). Törökországnak még ki kell dolgoznia a romaintegrációt elősegítő szisztematikus megközelítést és átfogó stratégiát.

A bővítési országoknak folytatniuk kell a 2011-es nemzeti konferenciákon a Bizottsággal közösen elfogadott operatív következtetésekben foglaltak megvalósítását. Ezeket a következtetéseket a strukturális politikai párbeszéd keretében évente megújítják. Öt kérdéskört érintenek: nyilvántartás, oktatás, egészségügy, hozzáférés a munkához és a lakhatáshoz. A Bizottság 2012-ben fokozta szerepvállalását, ugyanis egyes országoknak célzott pénzügyi támogatást nyújtott az operatív következtetések végrehajtásához. Az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA) biztosította pénzforrások felhasználása javult annak köszönhetően, hogy több támogatási intézkedés irányult a romák társadalmi befogadására és státuszuk, illetve életkörülményeik javítására, és az országok segítséget kaptak nemzeti stratégiájuk kialakítása, felülvizsgálata és végrehajtása tekintetében, mind a nemzeti, mind a regionális programok keretében. A Bizottság továbbra is támogatja a romák helyzetének javítását célzó politikákat és konkrét intézkedéseket, köztük a Romák integrációjának évtizede²⁸ keretében, az adott országok uniós csatlakozási folyamatának részeként megvalósuló intézkedéseket.

²⁶ Ilyen kezdeményezések többek között az integrációs nemzeti kapcsolattartó pontok, a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia stb.

²⁷ Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

²⁸ Az Izland, Koszovó és Törökország kivételével valamennyi bővítési országra kiterjedő Roma integráció évtizede az uniós tagállamok és a bővítési országok közötti politikai koordináció, tapasztalatcsere és

4. KÖVETKEZTETÉSEK – TOVÁBBI TEENDŐK

A tagállamok által az elmúlt év során elért előrelépések értékeléséből két lényeges következtetés vonható le: egyes tagállamok jelentős mértékben újragondolták vagy fejlesztették stratégiájukat, ami kézzelfogható eredményt hozott, különösen azáltal, hogy horizontális és vertikális párbeszédre, valamint stratégiáik végrehajtásának koordinációjára törekedtek; ennek ellenére a sikeres végrehajtás bizonyos előfeltételei továbbra sem biztosítottak, ezért a helyi szintű javulás meglehetősen lassú.

Annak érdekében, hogy az oktatáshoz, foglalkoztatáshoz, egészségügyhöz és lakhatáshoz való hozzáférés négy pillére mentén felgyorsuljanak a romaintegrációs előrelépések, a Bizottság az alábbi kiegészítő segítséget ajánlja fel a tagállamoknak:

- a) a szakpolitikai célkitűzések és kötelezettségvállalások tekintetében elért tagállami eredmények megszilárdítása
- a romaintegrációt célzó intézkedések hatékonyságának fokozásáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó javaslat előterjesztése e közleménnyel egyidejűleg. A Bizottság 2012. évi eredményjelentése²⁹, a civil társadalommal és a romák képviselőivel folytatott magas szintű megbeszélések, valamint e jelentés alapján a Bizottság javaslatot tesz rá, hogy a tagállamok a Tanács által elfogadandó jogi eszköz segítségével adjanak lendületet a romaintegrációnak;
- kétoldalú és többoldalú tapasztalat- és eszmecsere folytatása a romaintegrációs nemzeti kapcsolattartó pontok és a romaintegrációs politikai intézkedések végrehajtásában érintett más nemzeti hatóságok bevonásával;
- a romaintegráció alakulásának további figyelemmel kísérése az Európa 2020 stratégia összefüggésében, mivel a romaintegrációt be kell ágyazni a szegénység és társadalmi kirekesztettség elleni küzdelmet, a foglalkoztatottság növelését, az iskolai lemorzsolódási arány csökkentését és az iskolai végzettségi szint javítását célzó átfogó tagállami erőfeszítésekbe.
- az érintett szereplők közötti párbeszéd és együttműködés javítása az Európai Roma Platform soron következő ülésén;
- a faji egyenlőségi irányelv közigazgatási gyakorlatban történő végrehajtásának nyomon követése.
- b) támogatásnyújtás az uniós forrásokon keresztül
- a nemzeti erőforrások kiegészítése egy olyan kerettel, amely meghatározza, hogy az uniós finanszírozási lehetőségek³⁰ (Európai Regionális Fejlesztési

információmegosztás platformjaként szolgál, valamint előmozdítja a civil társadalom nemzeti és helyi szintű részvételét, és az egyéb nemzetközi kezdeményezésekkel való kiegészítő jelleget.

²⁹ „Nemzeti romaintegrációs stratégiák: az uniós keretrendszer végrehajtásának első lépése” c. közlemény, COM(226) 2012 final, 2012.5.26., valamint az ezt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum, SWD(2012) 133.

³⁰ Bizottsági szolgálati munkadokumentum, Az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, a Kohéziós Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap és az Európai Tengerügyi és

Alap (ERFA), Európai Szociális Alap (ESZA), Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)) miként képesek támogatni a marginalizálódott közösségek, például a romák tagállami integrációját 2014 és 2020 között. Ezen túlmenően ösztönözni kell a magán- és harmadik szektorból származó források felhasználását a romaintegrációs beruházások hatásának fokozása érdekében.

- javaslat arra vonatkozóan, hogy egyes tagállamok használják ki a „Marginalizálódott közösségek, például a romák integrációja” beruházási prioritást, vagy a következő programozási időszakra tűzzenek ki konkrét célokat a munkaerő-piaci integráció, az oktatáshoz való hozzáférés vagy a romák társadalmi befogadása terén az európai szemeszter megállapításainak tükrében;
- javaslat egy új társadalmi beruházási politikai keretre³¹, amely a romaintegrációt potenciálisan elősegítő három elemre³² épül.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet, hogy tevékenyen vegyen részt a romaintegrációt célzó intézkedések hatékonyságának fokozásáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó javaslat vitájában.

A Bizottság évente egyszer, tavasszal jelentést készít – a következő jelentés 2014-ben esedékes – az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az oktatás, foglalkoztatás, egészségügy és lakhatás négy pillére kapcsán elért eredményekről a tagállamok által szolgáltatott információk, az EU Alapjogi Ügynöksége által gyűjtött adatok és a civil szervezetek hozzájárulásai alapján. Az éves jelentések teljesítményértékelést adnak majd a romaintegráció terén megvalósított tagállami erőfeszítésekről és az elért eredményekről.

Halászati Alap 2014 és 2020 közötti közös stratégiai keretének elemei, 2012.3.14., SWD(2012) 61 final, II. rész.

³¹ *Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén* c. közlemény, COM(2013) 83 final; valamint a „Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés” c. bizottsági ajánlás, COM(2013) 778 final, 2013.2.20.

³² A szociális rendszerek javítása és megfelelőbbé tétele, az aktivizálást és támogatást elősegítő szakpolitikák végrehajtása, valamint az egész életen át tartó szociális beruházások ösztönzése.

MELLÉKLET

Példák a végrehajtás strukturális előfeltételeivel kapcsolatos fellépésekre

A helyi és regionális hatóságok tevékeny szerepvállalásának példája

Németországban Berlin szövetségi állam kormánya 2012. augusztus 7-én romaintegrációs stratégiát fogadott el. A stratégia regionális romaintegrációs cselekvési terv kidolgozását irányozza elő. Irányítócsoporthoz hoztak létre a berlini kormány különböző szenátusi osztályai, illetve a roma migránsokkal foglalkozó helyi hatóságok bevonásával. A civil társadalom szintén részt vett e regionális cselekvési terv kidolgozásában³³.

A civil társadalommal folytatott szoros együttműködés példái

Franciaországban a nemzeti romaintegrációs kapcsolattartó pont nemzeti nyomonkövetési csoportot hozott létre. Ebben az egyesületek, a különböző érintett minisztériumok képviselői és a helyi szereplők egyaránt részt vesznek. A nyomonkövetési csoport és négy tematikus alcsoportja olyan platformként jött létre, amely lehetőséget ad a szakismeretek cseréjére és konszenzus kialakítására a soron következő teendőkről. A csoport javaslatot fog előterjeszteni ezekről az intézkedésekről a franciaországi stratégia végrehajtásáért felelős minisztériumközi irányító bizottság számára.

Lettországban 2012 októberében pályázati felhívást tettek közzé a roma közösséggel folytatott szoros együttműködésre vonatkozóan. A romákat képviselő összes szervezet számára nyílt, állami finanszírozású felhívás a romák társadalmi szerepvállalásának ösztönzésére és a romák és az állami hatóságok (helyi önkormányzatok és egyéb érintett szereplők) közötti együttműködés biztosítására irányult. Olyan projekteket fognak kiválasztani, amelyek keretében többek között gyakorlati szemináriumokat szerveznek az érdekelt szereplőket bevonó együttműködési projektek ösztönzésére, amelyek a munkaadók, illetve a romák közötti együttműködési platformot megteremtésére szolgálnak.

A stratégiák megfelelő finanszírozási eszközökkel való előmozdításának példái

Bulgária minisztériumközi munkacsoportot hozott létre, amelynek feladata az uniós források romaintegrációs célú mozgósítása. A csoportot az uniós alapok kezeléséért felelős minisztérium vezeti, és miniszterhelyettesek, az irányító hatóságok és az operatív programok szakértői, valamint roma civil szervezetek képviselői alkotják. Célja, hogy eszközökre és programokra tegyen javaslatokat, továbbá ellenőrizze az egyes operatív programok keretében tervezett intézkedéseket. Kidolgozza a nemzeti stratégia mellékletét, amely meghatározza a végrehajtáshoz szükséges intézkedéseket

³³

Berlin romaintegrációs stratégiája az alábbi honlapon elérhető: <http://www.parlament-berlin.de:8080/starweb/adis/citat/VT/17/DruckSachen/d17-0440.pdf>.

és ezek fenntartható finanszírozását. A melléklet elfogadására még nem került sor.

Magyarországon a nemzeti jogban meghatározott jelzőrendszer alapján megállapították, melyek a leghátrányosabb helyzetű mikrorégiók. Ezek a mikrorégiók súlyos gazdasági, foglalkoztatási és infrastrukturális problémákkal küzdenek. Fejlesztésük érdekében célzott intézkedéseket hajtanak végre, amelyek szociális fellépésekből, közösség- és vidékfejlesztési intézkedésekből és humánerőforrás-szolgáltatásokból állnak.

A megbízható nyomonkövetési rendszerek példái

A **magyarországi** nyomonkövetési rendszer a nemzeti stratégia társadalmi hatásainak mérésére és a végrehajtás alakulásának követésére fog irányulni. A rendszer az alábbi négy tényezőn alapul:

1. Mutatók összessége, amelyek a társadalmi változásokat mérik a nemzeti stratégiában meghatározott célkitűzések viszonylatában;
2. Egy külső nemzetközi tanácsadóval együttműködve kialakított rendszeres jelentéstételi rendszer annak nyomon követésére, hogy a cselekvési tervben szereplő intézkedéseket valóban végrehajtották-e;
3. Kutatás;
4. Társadalmi befogadási információs rendszer, amely lehetővé teszi az adatgyűjtést a különböző szakpolitikai területeken. A helyi hatóságok szintén használni fogják a rendszert esélyegyenlőségi tervek kidolgozására.

Észtország felismerte a romák helyzetének alaposabb felmérése iránti igényt, hogy ezáltal megfelelő romaintegrációs intézkedések születhessenek. A romák helyzetét tehát egy felmérésen keresztül térképezik fel, amelyet 2012–2013-ban végeznek. A felmérési eredményeket a stratégia következő lépéseinek tervezése során kívánják felhasználni.

A megkülönböztetés elleni küzdelem példái

Spanyolország számos intézkedést hozott a rendőri erők képzése érdekében. 2012 során összesen 158 regionális, helyi és nemzeti biztonsági egységnek nyújtottak képzést az egyenlő bánásmódról és a faji alapon történő megkülönböztetésről.

Németországban Schleswig-Holstein tartomány a 2012-ben végrehajtott alkotmánymódosításnak köszönhetően immár elismeri a német állampolgárságú és Németországban etnikai kisebbségként élő romákat és szintiket.

Romániában a közoktatásban évente külön keretszámot jelölnek ki a roma diákok és hallgatók számára a középiskolákban, a szakképzéseken és az egyetemeken. Ennek köszönhetően eddig mintegy 15 000 roma diákot és hallgatót vontak be a pozitív

fellépés e formájába.